

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ORTAÖĞRETİM KAZANIMLARININ YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

An Evaluation of The High School Acquisitions of Visual Arts Course
According to Revised Bloom Taxonomy

Dr. Öğr. Üyesi Fatih KARİP

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi -Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim
İş Eğitimi Anabilim Dalı
fkarip@agri.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0002-8957-1568>

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi-Journal of Ağrı İbrahim Çeçen
University Social Sciences Institute AİCUSBED 5/2 Ekim/Oktober 2019 / Ağrı

ISSN: 2149-3006

e-ISSN: 2149-4053

Makale Türü- <i>Article Types</i> :	Araştırma Makalesi
Geliş Tarihi- <i>Received Date</i> :	22.06.2019
Kabul Tarihi- <i>Accepted Date</i> :	24.07.2019
Sayfa- <i>Pages</i> : 185-206	 https://doi.org/10.31463/aicusbed.581301

<http://dergipark.gov.tr/aicusbed>

This article was checked by

 iThenticate

GÖRSEL SANATLAR DERSİ ORTAÖĞRETİM KAZANIMLARININ YENİLENMİŞ BLOOM TAKSONOMİSİNE GÖRE DEĞERLENDİRİLMESİ

An Evaluation of The High School Acquisitions of Visual Arts Course
According to Revised Bloom Taxonomy

Fatih Karip

Özet

Bu çalışmanın amacı 2018 yılında güncellenen Görsel Sanatlar Dersi ortaöğretim kazanımlarının yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilişsel ve duyuşsal alan basamaklarına göre hangi düzeyde bir dağılım gösterdiğini belirlemektir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2018 yılında yayımlanan Görsel Sanatlar Dersi Öğretim ortaöğretim programında yer alan 119 kazanımı araştırmanın verilerini oluşturmaktadır. Görsel Sanatlar Öğretim programında yer alan kazanımlar Yenilenmiş Bloom Taksonomisi'nin bilişsel ve duyuşsal alan basamaklarına göre ayrıştırılmış ve sayısallaştırılarak aralarındaki ilişkiler yüzde ve frekans değerleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir. Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Programında yer alan 119 kazanımlardan 11'i duyuşsal alanda olduğu; 108 kazanımın ise bilişsel alanda olduğu görülmüştür. Bilişsel kazanımlar Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi ve bilişsel süreç boyutu doğrultusunda analiz edilmiştir. Sonuç olarak Görsel Sanatlar Dersi ortaöğretim kazanımları yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre duyuşsal kazanımların bilişsel kazanımları destekler nitelikte ve uygun oranda yer aldığı ortaya çıkmıştır. Bilişsel alan kazanımlarının ise genel olarak yaratma basamağındaki kazanımları gerçekleştirebilecek nicelikte bilimsel süreç boyutuna yerleştirildiği ve programın özel amaçlarını gerçekleştirebilecek nitelikte olduğu söylenebilir. Bununla birlikte özellikle 9 ve 10. sınıfta yaratma basamağında; 11. ve 12. sınıfta analiz ve değerlendirme basamağında yeterince kazanım bulunmaması önemli bir eksiklik olarak görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Görsel Sanatlar Eğitimi, Öğretim Programı, Ortaöğretim Kazanımları, Yenilenmiş Bloom Taksonomisi, Analiz,

Abstract

The purpose of this study is to investigate how the high school acquisitions of the renewed visual arts curriculum by 2018 will be distributed in accordance with the revised Bloom Taxonomy. In this study, document analysis method which is one of the qualitative research approaches is used. For this purpose, 119 high school acquisitions included in the Visual Arts Course Curriculum published by the Board of Education and Discipline in 2018 constitute the data of the research. The acquisitions in the Visual Arts Curriculum are differentiated according to the cognitive and affective domain categories of the Revised Bloom Taxonomy and they were quantified, and the relationships were evaluated by taking the percentage and frequency values into consideration. Of the 119 high school acquisitions in the visual arts curriculum, it was determined that 11 were in the affective domain and 108 were in cognitive domain. Cognitive acquisitions were analyzed in accordance with the knowledge and cognitive process dimension of the Revised Bloom Taxonomy. As a result, according to renovated Bloom Taxonomy, it is found that affective acquisitions support cognitive acquisitions and take place at an appropriate rate. It can be said that cognitive domain acquisitions are generally placed in the scientific process dimension in order to realize the acquisitions in the create dimension and can realize the specific aims of the program.

Key Words: Visual Art Education, High School Acquisitions, Curriculum, Revised Bloom Taxonomy, Analysis.

Giriş

Öğretim programları öğretim sürecinin başarı ile sürmesinde büyük bir paya sahip olmakla birlikte öğreticiye güven vererek öğretimde işe koşulacak öğeleri örgütlemesine kolaylık sağlamaktadır. Bunun yanında öğrencilerin etkinlikleri izlemesini, düzenlemesini ve değerlendirmesini planlamaktadır (Senemoğlu, 2009). Öğretim programları değişen öğrenci profillerine, teknolojik ilerlemelere, öğrenme öğretme yaklaşımlarındaki yenilikler gibi çağın ihtiyaçlarına göre yenilenmek durumundadır. Bu bağlamda Görsel Sanatlar Öğretim Programı 2018 yılı itibari ile güncellenmiştir. Programın amaçları, öğrenme öğretme yaklaşımları ve programın yapısında çeşitli değişiklikler yapılmıştır (MEB, 2009; MEB, 2018). Bununla beraber programın en önemli bileşeni olan kazanımlarda büyük değişiklikler yapılmıştır. Kazanımlar öğrencilerde planlanmış yaşantılar yoluyla elde edilmesi istenen, gözlemlenebilir, ölçülebilir özelliklerdir (Senemoğlu, 2009).

Bloom öğretim programını oluşturan kazanımları öğrencilere kolaylık sağlayacağı düşüncesiyle hiyerarşik olarak sınıflandırmıştır. Böylece öğretim

programı kazanımları tüm uygulayıcılar tarafından aynı şekilde algılanarak ölçülebilir öğrenci davranışlarına dönüşecektir (Bloom, 1956). Birçok araştırmacı tarafından kazanımlara yönelik farklı sınıflandırmalar yapılmıştır. Fakat Bloom taksonomisi en çok kabul gören çalışma olmuştur. Bloom'un bilişsel taksonomisi altı basamaktan oluşmaktadır. Bu basamaklar bilgi, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme olarak oluşturulmuştur. Bu basamaklar arasından bilgi, kavrama ve uygulama alt bilişsel basamaklar olarak kabul edilirken; analiz, sentez ve değerlendirme basamakları bilişsel alanın üst düzey süreçlerini oluşturmaktadır. Bloom taksonomisi öğrencisi Anderson, Krathwohl ve arkadaşları tarafından geliştirilerek çeşitli güncellemelerle yeniden ele alınmıştır. Buna göre orijinal Bloom taksonomisi tek boyuttan oluşurken, yenilenmiş taksonomi bilgi ve bilişsel süreç olarak iki boyutlu bir yapıya dönüştürülmüştür. Bilişsel süreç boyutu isimden fiile dönüştürülerek bilgi, hatırlama; kavrama, anlama; sentez, yaratma olarak yeniden adlandırılmıştır. Ayrıca yaratma basamağı değerlendirme basamağı ile yer değiştirilerek bilişsel alanın son basamağını oluşturmuştur (Arı, 2013). Bilişsel alanda bilişsel süreç boyutu, öğrenenin “nasıl” öğreneceği belirtilmektedir. Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine göre bilişsel süreç boyutu kategorileri şöyledir (Krathwohl vd., 2002; Amer, 2006; Zorluoğlu, Şahintürk ve Bağrıyanık, 2017):

1.0 Hatırlama: İlgili bilgiyi uzun süreli bellekten almak, Bilginin hatırlanması, simge ve sembollerle ifade edilmesidir.

1.1 Tanıma

1.2 Hatırlama

2.0 Anlama: Bilginin öğrenci tarafından yorumlanması, farklı yollarla ifade edilmesidir

2.1 Sözlü Çeviri

2.2 Örnekleme

2.3 Sınıflandırma

2.4 Özetleme

2.5 Çıkarım

2.6 Karşılaştırma

2.7 Açıklama

3.0 Uygula: Belirli bir durumda bir prosedür uygulamak veya uygulamak, Bilginin bir problemin çözümünde, alıştırmalar yapmada ya da uygulamalarda kullanılmasıdır.

3.1 Yürütme

3.2 Uygulama

4.0 Analiz: Malzemeyi kurucu parçalara ayırma ve parçaların nasıl olduğunu tespit etme birbirleriyle ve genel bir yapı veya amaç ile ilgilidir. Bilginin, bütünü oluşturan parçalara ayrılarak parçaların ayrı ayrı ortaya çıkarılmasıdır.

4.1 Farklılaşma

4.2 Düzenleme

4.3 Atıflandırma

5.0 Değerlendir: Ölçüt ve standartlara dayalı değerlendirme yapmak. Ele alınan kriterlere göre standartlara veya yargılara ulaşılmasıdır.

5.1 Kontrol Etme

5.2 Eleştiri

6.0 Yarat: Yeni, tutarlı bir bütün oluşturmak ya da orijinal olmak için öğeleri bir araya getirmek. Parçalardan anlamlı bütünler veya özgün bir ürün oluşturulmasıdır.

6.1 Yaratma

6.2 Planlama

6.3 Üreten

Yenilenmiş taksonominin köklü değişikliklerinden biri de bilişsel süreçlerden oluşan tek boyutlu Bloom Taksonomisine bilgi boyutunun da eklenmesi olmuştur. Bilgi boyutu öğretim programını oluşturan hedeflerin içeriğinin hangi tür bilgilerden oluşacağını ifade etmektedir. Buna göre kazanımlar “ad” ve “eylemsi” den oluşan iki boyutlu bir yapı ile ifade edilir. Güncel taksonomide kazanımın ad kısmı bilgi boyutunu; eylemsi kısmı ise bilişsel süreç boyutunu teşkil etmektedir. Örneğin “Postmodern sanatın genel özelliklerini açıklar.” kazanımındaki “Postmodern sanatın genel özellikleri” ad ögesini yani bilişsel alanın bilgi boyutunu; “açıklar” ifadesi ise eylemsi ögesini yani bilişsel alanın bilişsel süreç boyutunu oluşturmaktadır (Krathwohl, 2002; Bümen, 2006). Bilişsel alanın bilgi boyutu basamakları aşağıdaki gibidir (Krathwohl, 2002; Amer, 2006; Durmuş, 2017)

A. Olgusal Bilgi: Öğrencilerin bir disipline aşına olması veya içindeki sorunları çözmesi için bilmesi gereken temel unsurlar. Terimler ve özel ayrıntıların bilgisi alt basamaklarıdır. Bir alana özgü olan, en temel bilgi şemsiyesi olarak tanımlanmaktadır.

Aa. Terminoloji bilgisi

Bb. Özel detaylar ve unsurlar bilgisi

B. Kavramsal Bilgi: Daha geniş bir yapı içindeki temel unsurlar arasındaki ilişkileri birlikte çalışmalarını sağlayan ilişkiler. Sınıflamaların ve kategorilerin bilgisi, ilkelerin ile genellemelerin bilgisi, model yapılar ve

kuramların bilgisi alt basamaklarından oluşmaktadır. Kavramların anlamları ve birbiri ile ilişkilerini içeren örgütlenmiş bilgi olarak tanımlanmaktadır.

Ba. Sınıflandırma ve kategori bilgisi

Bb. İlke ve genelleme bilgisi

Milattan önce. Teoriler, modeller ve yapılar bilgisi

C. İşlemsel Bilgi: Bir şey nasıl yapılır; sorgulama yöntemleri ve becerileri, algoritmaları, teknikleri ve yöntemleri kullanma kriterleri. Özel beceriler ve algoritmaların bilgisi, bir alana özgü tekniklerin bilgisi ve uygun yöntemi uygulama ölçütlerinin bilgisi alt basamaklarından oluşmaktadır. Bir iş veya işlemin nasıl yapılacağını içeren sıralı bilgi olarak tanımlanmaktadır.

Ca. Konuya özel beceriler ve algoritmalar bilgisi

Cb. Konuya özgü teknik ve yöntem bilgisi

Cc. Uygun prosedürlerin ne zaman kullanılacağını belirlemek için kriterler bilgisi

D. Üstbilişsel (Metabilişsel) Bilgi: Genel olarak bilişin yanı sıra kendi bilişinin farkındalığı ve bilgisi. Stratejilerin bilgisi, uygun durumlarda ve koşullarda bilişsel görevler bilgisi ve kendi bilgilerini bilme bilgisi alt basamaklarından oluşmaktadır.

Da. Stratejik bilgi

Db. Uygun bağlamsal ve şartlı bilgiler dahil olmak üzere bilişsel görevler hakkında bilgi

Dc. Kendini tanıma

İlgili literatür incelendiğinde farklı branşlarda farklı konu veya üniteler için hazırlanmış çok sayıda Bloom Taksonomisine yönelik kazanım ya da sınav sorularının değerlendirilmesi olduğu görülmektedir (Durmuş, 2017; Eke, 2015; Eroğlu ve Kuzu, 2014; Gezer vd., 2014). Fakat Görsel Sanatlar Dersi kazanımlarına yönelik bir çalışma ile rastlanmamıştır. Ayrıca 2018 yılı itibariyle Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının ve kazanımlarının yenilenmiş olması bu alanda ortaya çıkan ihtiyacı daha da arttırmıştır. Bu bakımdan bu çalışmanın literatürdeki bu boşluğu doldurabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı 2018 yılında yayımlanan Görsel Sanatlar Dersi ortaöğretim kazanımlarının yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilişsel ve duyuşsal alan basamaklarına göre hangi düzeyde bir dağılım gösterdiğini belirlemektir.

Yöntem

Bu çalışma nitel bir yaklaşıma sahip sahiptir. Nitel araştırmalar görüşme, gözlem, doküman inceleme gibi nitel veri toplama araçlarının kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül ortaya koyan araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Nitel araştırmalar doğal ortama duyarlı olma, bütüncül bir yaklaşım izleme, algıların ve olayların ortaya konmasına imkan tanıma, nitel verilerle tümevarımcı analizlerin gerçekleştirilmesi ve araştırma deseninde esnekliğin olması gibi temel özelliklere sahiptir (Balcı, 2013). Çalışmanın verileri doküman inceleme yöntemi ile elde edilmiştir. Doküman inceleme, var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplama yöntemidir. Geçmişteki olguların, anıların iz bıraktığı resim, film, ses kayıtları, mimari yapılar ve sanatsal çalışmalar gibi kalıntılarla; çeşitli konular hakkında yazılmış mektup, kitap, ansiklopedi, rapor, resmi ve özel istatistikler, yaşam öyküleri gibi bütün kayıtlar veri kaynağı olarak kullanılabilir (Karasar, 2015). Bu çalışmanın verileri 2018 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Görsel Sanatlar Dersi (9. 10. 11. ve 12. sınıflar) Öğretim Programında yer alan kazanımlardan elde edilmiştir (MEB, 2018).

Programda yer alan kazanımların incelenmesi iki aşamada gerçekleştirilmiştir. İlk olarak öğretim programında yer alan tüm kazanımlar araştırmacı, bir alan uzmanı ve bir program geliştirme uzmanı tarafından bireysel olarak çözümlenmiştir. Daha sonra bireysel sonuçlar arasındaki farklılıklar tartışılarak ortak bir yargıya varılmaya çalışılmıştır. Son olarak uzman değerlendirilmesi sözel paneller şeklinde gerçekleştirilmiştir. Uzmanlar bütün kazanımlarda hemfikir oluncaya kadar paneller devam etmiştir.

Bilişsel alanda olduğu tespit edilen 108 kazanım Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin bilgi ve bilişsel süreç boyutu doğrultusunda; 11 kazanım ise duyuşsal alan basamakları dikkate alınarak analiz edilmiştir. Yapılan analizlerde programda yer alan her bilişsel kazanım için bilgi boyutunun bulunduğu sütun ile bilişsel süreç boyutunun bulunduğu satırın kesiştiği hücre kazanımın bulunduğu yeri göstermektedir (Zorluoğlu vd, 2016).

Tablo 1. Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin Bilgi ve Bilişsel Süreç boyutları

		Bilişsel Süreç Boyutu			
		A.Olgular Bilgisi	B.Kavramlar Bilgisi	C.İşlemeler Bilgisi	D.Üstbilişsel Bilgi
Bilgi Boyutu	1.Hatırlama	1A	1B	1C	1D
	2.Anlama	2A	2B	2C	2D
	3.Uygulama	3A	3B	3C	3D
	4.Analiz	4A	4B	4C	4D
	5.Değerlendirme	5A	5B	5C	5D
	6.Yaratma	6A	6B	6C	6D

Yenilenmiş Bloom Taksonomisinin en önemli değişikliklerden biri de yalnızca bilişsel süreç basamaklarından oluşan Bloom taksonomisine bilgi boyutunu (Tablo 1.) da ekleyerek kazanımda yer alan bilgilerin hangi boyutta ne tür bilgiler oldukları da ele alınmıştır. Böylece ad ve eylemsiden oluşan bir kazanım hem içerdiği bilgi hem de o bilgi ile öğrencinin nasıl bir süreçte yer alacağı açıklanmıştır. Örnek olarak “11.1.2.3. Modern sanat akımlarının temsilcilerini tanıır” kazanımında “Modern sanat akımlarının temsilcileri” ifadesi bilgi boyutunun olgusal bilgi basamağına; “tanır” ifadesi ise bilişsel süreç boyutunun hatırlama basamağına olduğunu göstermektedir. Buna göre 11.1.2.3. kazanımı bilişsel alan taksonomisinin 1A hücresine karşılık gelmektedir. “10.3.3.1. Heykel ve kabartma (rölyef) arasındaki farkı açıklar” kazanımında geçen “Heykel ve kabartma (rölyef) arasındaki fark” ifadesi bilgi boyutunun kavramsal bilgiler basamağına; “açıklar” ifadesi ise bilişsel süreç basamaklarından anlama basamağına işaret eder. Buna göre 10.3.3.1. kazanımı 2B hücresinde yer almaktadır. “11.3.1.3. Portre çizimlerinde ölçü ve oranı kullanır” kazanımında geçen “Portre çizimlerinde ölçü ve oran” ifadesi bilgi boyutunun işlemsel bilgiler basamağına; “kullanır” ifadesi ise bilişsel süreç basamaklarından uygulama basamağına işaret eder. Buna göre 11.3.1.3. kazanımı 3C hücresinde yer almaktadır.

Bulgular

Bu bölümde Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Programında yer alan 119 kazanım bilişsel ve duyuşsal olarak sınıflandırılmıştır. Duyuşsal kazanımlar duyuşsal alan basamaklarına göre sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. Bilişsel kazanımlar ise bilgi ve bilişsel süreçler olmak üzere iki boyutta ele alınarak sınıflandırılmıştır ve değerlendirmede bulunulmuştur. Her aşama tablo ve grafiklerle ifade edilerek anlatımı ve

anlaşılması kolay bir forma sokulmuştur. Aşağıdaki tabloda öğretim programında yer alan kazanımların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlara göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 2. Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Öğretim Programında yer alan kazanımların bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarına göre dağılımları.

	9. sınıf		10. sınıf		11. sınıf		12. sınıf	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Bilişsel	41	89	25	89	19	95	23	92
Duyuşsal	5	11	3	11	1	5	2	8
Pisikomotor	0	0	0	0	0	0	0	0
Toplam	46	100	28	100	20	100	25	100

Tablo 2.'de göre Görsel Sanatlar Dersi ortaöğretim programını oluşturan kazanımların 108'i (%90,7) bilişsel, 11'i (% 9,3) duyuşsal alan kazanımıdır. Kazanımlarının sınıflara göre dağılımlarını incelediğimizde 9. sınıf kazanımların %89'u bilişsel, %11'i duyuşsal; 10. sınıf kazanımların %89'u bilişsel, %11'i duyuşsal; 11. sınıf kazanımların %95'i bilişsel, %5'i duyuşsal ve 12. sınıf kazanımların %92'si bilişsel, %8'i duyuşsal kazanım olduğu görülmektedir. 9. Ve 10. sınıf kazanımların aynı oranda bir dağılım göstermesine karşın 11. ve 12. sınıf kazanımlardan bilişsel kazanımların duyuşsal kazanımlardan fazla olduğu görülmektedir. Programda yer alan tüm kazanımların bilişsel ve duyuşsal olarak dağıldığı, psikomotor alan için herhangi bir kazanımın yazılmadığı görülmektedir. Programın özel amaçları arasında psikomotor becerilerin kazandırılmasına yönelik bir amaç bulunmamaktadır. Bu bölümde Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Öğretim Programında yer alan kazanımların bilişsel ve duyuşsal alan basamaklarına göre dağılımları tablolar halinde verilerek yorum ve değerlendirmeler yapılacaktır.

1. Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Öğretim Programında yer alan kazanımların bilişsel alan basamaklarına göre dağılımları

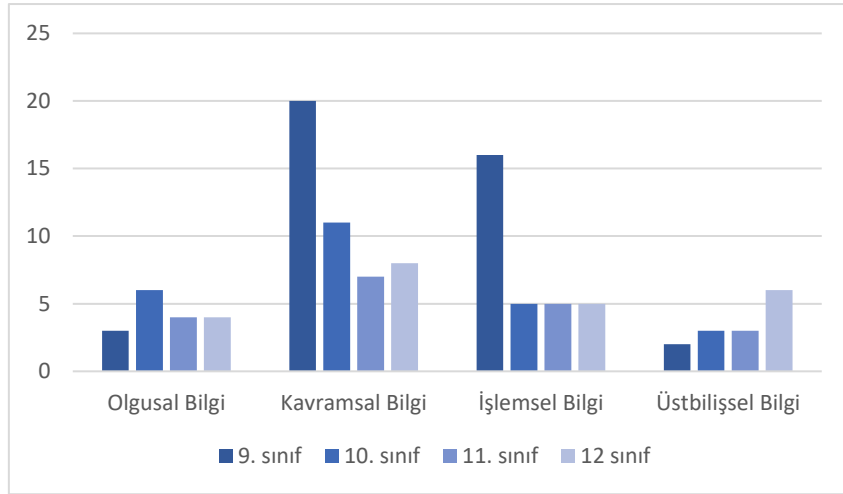
Araştırmanın 1. amacı doğrultusunda Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Programında yer alan 9.-12. sınıflara ait 108 kazanım Yenilenmiş Bloom Taksonomisi bilgi ve bilişsel süreç alt boyutlarına göre incelenmiş ve

tüm kazanımların taksonomideki yeri belirlenmiştir. Görsel Sanatlar Dersi ortaöğretim kazanımları 9. 10. 11. ve 12. sınıf kazanımları yüzdelerle dilimleri ile aynı tabloda (Tablo.3.) ele alınarak dağılımın aynı anda görülmesi ve birlikte değerlendirilmesine imkan tanımıştır.

Tablo.3. Öğretim programında yer alan kazanımların bilişsel alan basamaklarına göre dağılımları.

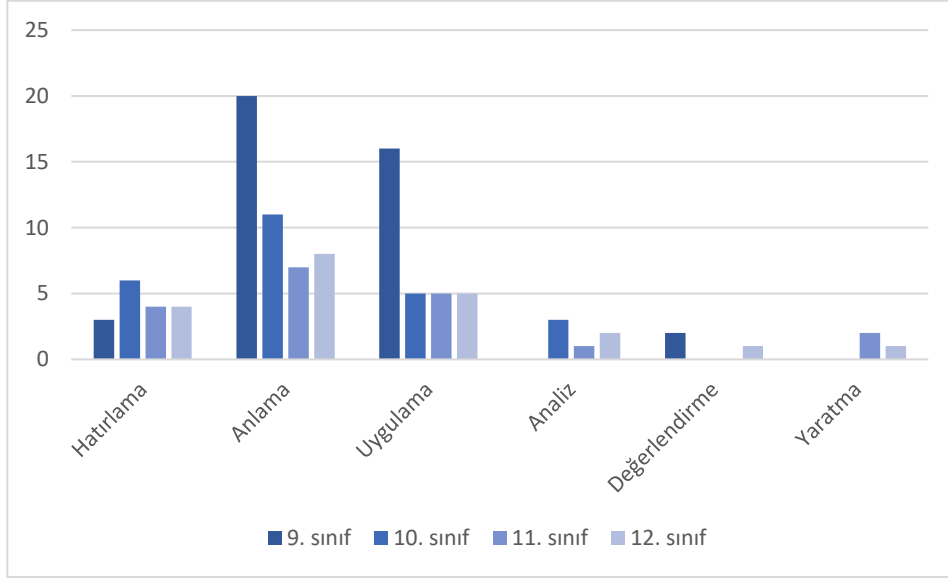
	OLGUSAL				KAVRAMSAL				İŞLEMSEL				ÜSTBİLİŞSEL					
	9	10	11	12	9	10	11	12	9	10	11	12	9	10	11	12		
Hatırla	113 121 122 %7	113 132 133 135 211 212 %24	123 331 332 341 %21	221 222 332 333 %17														
Anla					111 112 131 132 133 211 212 311 321 322 323 331 332 341 342 361 362 363 364 371 %49	111 114 115 116 118 121 122 131 134 321 331 %44	111 121 122 321 351 361 362 %37	111 321 322 331 361 %35										
Uygula									312 313 324 325 333 343 345 351 352 353 354 365 372 373 374 375 %39	312 322 323 332 333 %20	312 313 323 333 342 %27	224 311 312 335 342 %22						
Analiz et														117 311 314 %12	212 334 %9	223 334 %9		
Değerlendi													134 135 %5				113 %4	
Yarat															213 343 %10	323 352 363 %13		
Toplam	3	6	4	4	20	11	7	8	16	5	5	5	2	3	3	6		

Tablo 3'te Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Programında yer alan bilişsel kazanımları tüm sınıflar bazında, bilişsel alanın bilgi ve bilişsel süreç boyutlarına göre yüzde ve frekans değerleri ile yekpare bir bakış açısı ile görülmektedir. Bu durum 4 yıllık öğrenim sürecini oluşturan tüm kazanımları bütüncül bir yaklaşım ile ele alınıp değerlendirilmesini sağlamaktadır. Buna göre programda yer alan kazanımlardan 9. sınıf kazanımlarının diğer sınıflara oranla yaklaşık iki katı sayıda yer alması dikkatimizi çekmektedir. Tabloda yer alan kazanımların bilişsel süreç boyutuna göre anlama ve uygulama basamaklarında; bilgi boyutuna göre kavramsal bilgiler ve işlemsel bilgiler basamağında yoğunlaştığı görülmektedir. Bilişsel süreç boyutunda yer alan hatırlama basamağında ve bilgi boyutunda yer alan olgular bilgisi basamağında diğer basamaklara göre beklenenin aksine daha az kazanımın bulunduğu görülmektedir. Programda yer alan kazanımlar bilgi boyutu dikkate alınarak incelendiğinde kazanımların büyük çoğunluğunun kavramsal ve işlemsel bilgilerden oluştuğu görülmektedir (Şekil .1).

Şekil 1. Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Kazanımlarının bilgi boyutu alt basamaklarına göre dağılımı

Şekil 1'i incelediğimizde Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Programını oluşturan kazanımlar bilgi boyutuna göre olgular bilgisi dışında giderek azalan bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle kazanımlar basitten karmaşığa doğru piramidal bir yapıya sahiptir. Programı oluşturan kazanımlar bilişsel süreç boyutu dikkate alınarak grafiğe döküldüğünde aşağıdaki gibi bir sonuç ortaya çıkmaktadır (Şekil 2.).

Şekil 2. Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Kazanımlarının bilişsel süreç boyutu alt basamaklarına göre dağılımı

Şekil 2. incelendiğinde görsel sanatlar öğretim programını oluşturan kazanımlar hatırlama basamağı dışında basit işlemlerden karmaşık işlemlere doğru giderek azalan bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bununla beraber analiz basamağında 9. sınıfa ait, değerlendirme basamağında 10. ve 11. sınıflara ait, yaratma basamağında ise 9. ve 10. sınıflara ait kazanımların olmadığı dikkatimizi çekmektedir.

2. Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Öğretim Programında yer alan kazanımların duyuşsal alan basamaklarına göre dağılımları

Araştırmanın 2. Amacı doğrultusunda Görsel Sanatlar Dersi ortaöğretim kazanımları duyuşsal alan basamakları dikkate alınarak sınıflandırılmış ve tablo 4.'te ifade edilmiştir.

Tablo 4. Programda yer alan kazanımların duyuşsal alan basamaklarına göre sınıflandırılması

Duyuşsal alan basamakları	KAZANIMLAR				TOPLAM
	9. SINIF	10. SINIF	11. SINIF	12. SINIF	
Alma	1.1.4	3.1.3.			2 (% 1,6)
Tepkide bulunma		2.1.3.			1 (%0,8)
Değer verme	1.1.5 2.1.3 2.1.4 2.1.5	1.1.2.	2.1.1.	1.1.2.	7 (%5,8)
Örgütlenme				2.2.5.	1 (%0,8)
Kişilik haline getirme					
TOPLAM	5 (%4,2)	3 (2,5)	1 (%0,8)	2 (% 1,6)	11(%9,2)

Tablo 4 incelendiğinde Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Programı kazanımların % 9,2'sinin duyuşsal alan kazanımı olduğu görülmektedir. Bu kazanımların büyük çoğunluğunun 9. sınıf kazanımları arasında ve değer verme basamağında yer aldığı görülmektedir. Kazanımların büyük bölümünün değer verme basamağında yer almasıyla beraber farklı sınıflarda farklı basamaklarda kazanımlar olduğu, duyuşsal kazanımlar arasında sistematik bir dağılımın olmadığı görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2018 yılında güncellediği Görsel Sanatlar Dersi Ortaöğretim Programı kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine göre değerlendirildiği bu çalışmada elde edilen bulgulara göre ulaşılan sonuç ve değerlendirmeler şöyledir:

Öğretim programı kazanımlarının oluşturulduğunda alt basamaklardan üst basamaklara doğru planlı bir geçiş olmalıdır. Alt basamaklardaki kazanımların üst basamakları desteklemesi gerekmektedir (Bümen, 2006). Görsel sanatlar öğretim programı bilişsel alan kazanımları hem bilgi boyutu hem de bilişsel süreç boyutu dikkate alındığında basitten karmaşığa doğru ilerleyen piramidal bir yapıya sahiptir. Fakat bu yapıyı bilişsel süreç basamaklarından hatırlama; bilgi boyutundan olgular bilgisi basamağı kazanımlarının az olması bozmaktadır. Bunun dışında kazanımlar bir sonraki basamağı destekler nitelikte aşamalı olarak ele alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Bilişsel süreç basamaklarının son aşaması yaratma basamağıdır. Yaratıcılık ortaya özgün bir ürün koymak olan uzun ve zorlu bir süreçtir

(Aktamış ve Ergin, 07). Öğrenciyi bu sona ulaştırabilecek süreçte bir kesintinin olmaması, bütün basamakların birbirini desteklemesi son derece önemlidir. Buna göre kazanımların bazı sınıflarda bilişsel alanın üst düzey basamaklarına yönelik kazanımların olmaması yaratma sürecini olumsuz etkileyeceği; bazı sınıflarda ise yaratma basamağında herhangi bir kazanımın olmaması önceki basamaklardaki süreçlerin bir ürün ile sonuçlanmamasına dolayısıyla boşa çıkmasına neden olacağı düşünülmektedir.

Programda yer alan kazanımları bilgi boyutu ile ele aldığımızda olgusal bilgilerin dışında kavramsal bilgilerden üst bilişsel bilgilere doğru azalan bir yapıya sahiptir. Bu durumda öğrenciler bir önceki basamakta üst düzey bilişsel bilgileri kavrayabilecekleri bir zemin oluşturulduğu görülmektedir. Görsel Sanatlar Dersi içeriği itibariyle olgusal bilgiler düzeyindeki bilgilerden çok kavramsal bilgiler düzeyinde bilgilere sahiptir. Dolayısıyla olgusal bilgiler basamağında çok fazla kazanımın yer almaması kavramsal bilgiler ile bu eksikliğin giderilebileceğinden bir eksiklik olarak görülmemektedir. Bununla birlikte Öğrenmede anlamayı başarma, öğrenmeye karşı olumlu bir tutum ve anlayış geliştirme gibi özellikler yönünden desteklenirler ve öğrenme ve öğretim ortamından üst seviyede yararlanabilir hale gelebilirler. Anlama arttıkça bilişsel alanın üst düzey basamakları olan analiz, değerlendirme ve yaratma arasındaki ilişkide artar (Tuğrul, 2002).

Dört yıllık Görsel Sanatlar Dersi programının etkililiği açısından sınıf düzeyi ile bilişsel alan basamakları arasında doğru orantının olması gerekmektedir. Yani sınıf düzeyi arttıkça bilişsel alan basamaklarının daha üst düzey kazanımlarının artması gerekmektedir (Anderson ve Krathwohl, 2010). Bu bakımdan bu programda sınıf düzeyi arttıkça kazanımların sabit kalması bu anlayışla uyum sağlamadığı görülmektedir. Bununla birlikte Görsel Sanatlar Dersinin nihai amacı öğrencinin yaratıcılığını ortaya koyacak akıcı, esnek, detaylı ve orijinal bir eser (Şahin, 2014) üretmektir. Bu bakımdan öğrencinin yaratıcılığını geliştirebilecek bilişsel alanın üst düzey basamaklarında yer alan kazanımların artırılması gerekmektedir (Zorluoğlu vd, 2014).

Öğrenciyi yalnızca bilgiyi bulan, kullanan, bir ürüne dönüştüren bir makine gibi düşünmemiz mümkün değildir. Bilgi bireyi insan yapan ilgi, sevgi, özgüven, ulusal ya da uluslararası değerlere bağlılık, hoşgörü, çevreyi temiz tutma gibi duyuşsal özellikleri ile birlikte anlamlı hale gelmektedir. Eğitim öğretim süreci içerisinde öğrencilerin derse olan ilgileri, tutumları, özgüvenleri ve kaygıları gibi duyuşsal kazanımların öğrencilere ulaşması son derece önemlidir (Nartgün, 2010). Bloom duyuşsal özelliklerin eğitim öğretim

süreci içerisindeki öğrenmelerde toplam değişkenlerin yüzde yirmi beşi kadar bir etkiye sahip olduğunu ifade etmektedir (Senemoğlu, 2009). Bu açıdan Duyuşsal alanın sanatsal ilerleme için bir zorunluluk olduğunu (Hanna, 2007) düşünecek olursak doğrudan duyuşsal alana yönelik kazanımların azlığı bu alanda bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kaynakça

- Aktamış, H. ve Ergin, Ö. (2007). Bilimsel süreç becerileri ile yaratıcılık arasındaki ilişkinin belirlenmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 11-23.
- Amer, A. (2006). Reflections on Bloom's Revised Taxonomy, *Electronic Journal of Research in Educational Psychology*, 4(1), 213-230.
- Anderson, L.W., & Krathwohl, D. R. (2010). *Öğrenme öğretim ve değerlendirme ile ilgili bir sınıflama*, D.A. Özçelik (Çev.) Ankara: Pegem Akademi.
- Arı, A. (2013). Bilişsel Alan Sınıflamasında Yenilenmiş Bloom, SOLO, Fink, Dettmer Taksonomileri ve Uluslararası Alanda Tanınma Durumları, *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 259-290.
- Balcı, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Ankara: Pegem Akademi.
- Bloom, B. S. (1956). *Taxonomy of educational objectives, the classification of educational goals, handbook I: Cognitive Domain*. New York: David McKay Company.
- Bümen, N.T. (2006). Program Geliştirmede Bir Dönüm Noktası: Yenilenmiş Bloom Taksonomisi, *Eğitim ve Bilim*, 31(142), 3-14.
- Durmuş, B. (2017). 4. Sınıf Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programının Bloom ve Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi, *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 21, 44-58.
- Eke, C. (2015). Dağlar Ünitesindeki Kazanımların Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre İncelenmesi, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 345-353.
- Eroğlu, D., Kuzu, T.S. (2014). Türkçe Ders Kitaplarındaki Dilbilgisi Kazanımlarının ve Sorularının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi, *Başkent University Journal of Education*, 1(1), 72-80.
- Gezer, M., Şahin, İ.F., Sünkür, M.Ö. ve Meral, E. (2014). 8. Sınıf Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Dersi Öğretim

- Programı Kazanımlarının Revize Edilmiş Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 433-455.
- Hanna, W. (2007). The New Bloom's Taxonomy: Implications for Music Education, *Arts Education Policy Review*, 108(4), 7-16.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara: Nobel.
- Krathwohl, D. R. (2002). A revision of Bloom's taxonomy: An overview. *Theory into practice*, 41(4), 212-218.
- MEB, (2009). *Ortaöğretim 9, 10, 11 ve 12. Sınıflar Görsel Sanatlar (Resim) Dersi Öğretim Programı*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- MEB, (2018). *Görsel Sanatlar Dersi (9, 10, 11 ve 12. Sınıflar) Öğretim Programı*, Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.
- Nartgün, Z. (2010). Duyuşsal Nitelikler ve Ölçülmesi, Müfit, Gömleksiz ve Serdar, Erkan (Ed.), *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*, Ankara: Nobel.
- Senemoğlu, N. (2009). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*, Ankara: Pegem Akademi.
- Şahin, F. (2014). Yaratıcılık zeka ilişkisi: Yeni deliller, *İlköğretim online*, 13(4)1516-1530.
- Tuğrul, (2002). Bloom'un taksonomik süreçlerine etkileşimci taksonomi açısından bir bakış, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 267-274.
- Yıldırım, A, Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin.
- Zorluoğlu, S.L., Kızılaslan, A., Sözbilir, M. (2016). Ortaöğretim kimya dersi programının kazanımlarının yapılandırılmış Bloom Taksonomisine Göre Analizi ve Değerlendirilmesi, *Necatibey Eğitim Fakültesi Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 10(1), 260-279.
- Zorluoğlu, S.L., Şahintürk, A. ve Bağrıyanık, K.E. (2017). 2013 Yılı Fen Bilimleri Öğretim Programı Kazanımlarının Yenilenmiş Bloom Taksonomisine Göre Analizi ve Değerlendirilmesi, *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-15.

EKLER

9. SINIF

9.1. SANAT ELESTRİSİ VE ESTETİK

9.1.1. Sanata Giriş

9.1.1.1. Sanatın doğuşunu ve gelişimini açıklar.

9.1.1.2. Güzel sanatları farklı yaklaşımlara göre sınıflandırır.

9.1.1.3. Sanatın tanımını bilerek toplum için önemini açıklar.

Sanat ve sanatçının önemi üzerinde durulur.

9.1.1.4. Sanatın evrensel bir iletişim aracı olduğunu fark eder.

9.1.1.5. Atatürk'ün sanata ve sanat eğitime verdiği önemi açıklar.

9.1.2. Görsel Sanatlar ve İlgili Meslek Alanları

9.1.2.1. Görsel Sanatların özelliklerini açıklar.

9.1.2.2. Görsel Sanatlar alanındaki meslekleri tanıır.

Sanat ve sanatçı bağlamında telif haklarının önemi üzerinde durulur.

9.1.3. Sanat Eserlerini İnceleme

9.1.3.1. Sanat eserinin niteliklerini açıklar.

Özgünlük, yaratıcılık, teklik, kalıcılık, hayal gücü, estetik değer nitelikleri üzerinde durulur.

9.1.3.2. Sanat eserlerinde yer alan unsurları açıklar.

Sanat eseri inceleme aşamalarından ilki olan “betimleme” aşamasına göre sanat eserlerinde ilk bakışta göze çarpan unsurlar üzerinde durulur.

9.1.3.3. Sanatsal düzenleme öğelerini ve ilkelerini görsel sanat eserleri üzerinde açıklar.

Sanat eseri inceleme aşamalarından ikincisi olan “çözümleme” aşamasına göre, sanatsal düzenleme öğeleri (çizgi, renk, şekil, form, doku, değer, ton) ve ilkeleri (denge, ritim, oran, hareket, zıtlık, bütünlük, örüntü) üzerinde durulur.

9.1.3.4. Sanat eserini yorumlar.

Öğrencilerin sanat eseri inceleme aşamalarından üçüncüsü olan “yorumlama” aşamasına göre, bir sanat eseri hakkındaki düşüncelerini belirtmeleri sağlanır.

9.1.3.5. İncelediği sanat eseri hakkında estetik yargıya varır.

Öğrencilerin sanat eseri inceleme aşamalarından dördüncüsü olan “yargı” aşamasına göre, eserin hangi kurama (yansıtmacı, dışa vurumcu, biçimci, işlevsel) girdiğini belirtmeleri sağlanır.

9.2 KÜLTÜREL MİRAS

9.2.1 Müzelerde İnceleme ve Uygulama I

9.2.1.1 Türkiye’de ve dünyada müzeciliğin gelişimini açıklar.

Türk müzeciliğinin gelişmesinde Osman Hamdi Bey’in çalışmaları vurgulanır.

9.2.1.2. Müze çeşitlerini açıklar.

9.2.1.3 Müzelerin ve sanat galerilerinin önemini açıklar.

Çevresel imkânlar dâhilinde öğrencilerin müzeleri ve sanat galerilerini gezmeleri, imkân olmaması durumunda sınıf ortamında sanal müze ziyaretleri yapılması sağlanır.

9.2.1.4 Kültürün geleceğe aktarılmasında sanat eserlerinin değer ve önemini açıklar.

9.2.1.5 Sanat eserlerini ve kültürel değerleri korumanın önemini açıklar.

Sanat eserleri ve kültürel değerlerin, bir ülkenin kültürel kimliğinin önemli unsurları olduğu vurgulanır.

9.3. GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

9.3.1. Nokta ve Çizgi

9.3.1.1. Nokta ve çizginin anlatım imkânlarını, görsel sanat eserleri üzerinden açıklar.

9.3.1.2. Yüzey üzerinde nokta ve çizgiyi kullanarak açık-orta-koyu ton değerlerinden oluşan çalışmalar yapar.

Sanatsal çalışmalarda sabırlı olmanın önemli olduğu vurgulanır.

- 9.3.1.3. Sanatın düzenleme ilkelerinden yararlanarak nokta ve çizgi etkisine sahip doğal ve yapay nesnelere kompozisyonlar oluşturur.
- 9.3.2. Doku
- 9.3.2.1. Her objenin kendine özgü bir dokusu olduğunu ifade eder.
- 9.3.2.2. Doku çeşitlerini tanıır.
- 9.3.2.3. Nesnel doku ile görsel doku arasındaki farkı açıklar.
- 9.3.2.4. Görsel sanat çalışmalarında nesnel dokuları kullanır.
- 9.3.2.5. Doğal ve yapay objelerin doku özelliklerini görsel dokuya dönüştürür.
- 9.3.3. Işık-Gölge ve Açık-Koyu
- 9.3.3.1. Işık, objelerin görünüşünde oluşturduğu leke etkisini örneklerle açıklar.
- 9.3.3.2. Işık etkisiyle açık-orta-koyu değerlerin nasıl oluştuğunu resimler üzerinde açıklar.
- 9.3.3.3. Kompozisyonlarında açık-orta-koyu değerleri kullanarak hacim etkisi oluşturur.
- 9.3.4. Perspektif
- 9.3.4.1. Çevresindeki obje ve mekânlardaki perspektif görünümleri algılar.
Elektrik direklerinin ya da ağaçların uzaklaştıkça küçük görünmesi, tren raylarınınsa uzaklaştıkça ip gibi ince bir görünüm alması gibi örneklere yer verilir.
- 9.3.4.2. Çizgi ve renk perspektifine, çevresinden ve sanat eserlerinden örnekler verir.
- 9.3.4.3. Çalışmalarında tek ve çift kaçıslı perspektifi uygular.
Perspektif kurallarına uygun olarak iç ve dış mekân çizimleri yaptırılır.
- 9.3.4.4. Çalışmalarında renk perspektifini uygular.
- 9.3.5. Desen Çalışmaları I
- 9.3.5.1. Desen çalışmalarında ölçü ve oranı kullanır.
- 9.3.5.2. Desen çalışmalarında açık-orta-koyu ton değerlerini kullanır.
- 9.3.5.3. Desen çalışmalarında perspektif kurallarını uygular.
- 9.3.5.4. Desen çalışmalarında sanatsal düzenleme ilkelerini uygular.
- 9.3.6 Renk
- 9.3.6.1. Rengin oluşumunu açıklar.
- 9.3.6.2. Işık-renk ve boya-renk ayrımını yapar.
- 9.3.6.3. Renk çemberinden yararlanarak renk uyumlarını açıklar.
- 9.3.6.4. Sanat eserlerindeki renk uyumlarını ve vurguyu ayırt eder.
- 9.3.6.5. Görsel sanat çalışmalarında renk uyumlarını ve zıtlıkları kullanır.
- 9.3.7. Renkli Resim Uygulamaları I
- 9.3.7.1. Renkli resim tekniklerinde kullanılan malzemelerin özelliklerini açıklar.
- 9.3.7.2. Çalışmalarında renkli resim tekniklerini kullanır.
- 9.3.7.3. Hacim oluşturmada renk değerlerini kullanır.
- 9.3.7.4. Renk ve leke değerlerini özgün çalışmalarında uygular.
- 9.3.7.5. Renkli resim çalışmalarında sanatsal düzenleme ilkelerini uygular.

10. SINIF

10.1. SANAT ELEŞTRİSİ VE ESTETİK

10.1.1. Geleneksel Türk Sanatları I

10.1.1.1. Geleneksel Türk sanatlarının çeşitlerini açıklar.

10.1.1.2. Geleneksel Türk sanatlarının kültürel önemini açıklar.

10.1.1.3. Geleneksel Türk sanatlarının önemli temsilcilerini tanıır.

Ebru sanatçısı Mustafa Esat Düzgünman; Ebru ve Hat Sanatçısı Necmettin Okyay; Hat sanatçısı Hamid Aytaç; Tezhip Sanatçısı Rikkat Kunt; Minyatür sanatçısı

Matrakçı Nasuh, Nakkaş Osman, Levni, Süheyl Ünver; Çini Sanatçısı Hafız Mehmet Efendi ve Faik Kırımlı'nın eserleri tanıtılır. Bu sanatçıların yaşadıkları dönemlerdeki üslup özellikleri üzerinde durulur.

10.1.1.4. Geleneksel Türk sanatlarında kullanılan renklerin sembolik anlamlarını açıklar.

Türk kültüründe yer alan renklerin sembolik anlamlarının (Kara: kuzey, aşağı dünya, Ak: batı, yukarı dünya vb.) araştırılması sağlanır.

10.1.1.5. Geleneksel sanatlara ait motiflerin biçim ve anlam özelliklerini açıklar.

a) *Geleneksel Türk sanatlarında kullanılan motifler (bitkisel, figürlü, geometrik, yazı, süsleme, karmalar) üzerinde durulur.*

b) *Motifler üzerinde "stilizasyon" ve "deformasyon" kavramları üzerinde durulur.*

10.1.1.6. Geleneksel Türk sanatlarından minyatür ve ebrunun teknik özelliklerini ve malzemelerini açıklar.

10.1.1.7. Geleneksel Türk sanatlarından minyatür ve ebrunun teknik özelliklerini karşılaştırır.

Okul ortamında sağlanamaması durumunda minyatür ve ebru malzemeleri sanal ortam veya EBA'dan yararlanılarak tanıtılır.

10.1.1.8. Eserlerinde geleneksel Türk sanatlarının öz ve biçim özelliklerinden yararlanan çağdaş Türk ressamlarını tanır.

Abidin Elderoğlu, Malik Aksel, Turgut Zaim, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Nuri Abaç, Burhan Doğançay, Erol Akyavaş, ve Süleyman Saim Tekcan gibi sanatçıların eserlerinde yer alan geleneksel Türk sanatlarının etkileri üzerinde durulur.

10.1.2. Cumhuriyet Dönemi Öncesi Türk Resim Sanatı

10.1.2.1. İslamiyet öncesi Türk resim sanatının gelişimini açıklar.

Hun, Göktürk ve Uygur sanatları özetlenerek eser örneklerine ait görseller üzerinde öz ve biçim özellikleri vurgulanır.

10.1.2.2. İslamiyet sonrası Türk resim sanatının gelişimini açıklar.

Selçuklu ve Osmanlı dönemi resim sanatından eser örneklerine ait görseller üzerinde öz ve biçim özellikleri vurgulanır.

10.1.3. Çağdaş Türk Resim Sanatı

10.1.3.1. Çağdaş Türk resminin erken dönem gelişimini açıklar.

Çağdaş Türk resminin öncü ressamlarından Şeker Ahmet Paşa, Osman Hamdi Bey, Hoca Ali Rıza, Hikmet Onat ve Nazmi Ziya Güran'ın sanat üslupları ve eserleri tanıtılarak dönemin sanatsal özellikleri açıklanır.

10.1.3.2. Çağdaş Türk resminin grup ve temsilcilerini tanır.

Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, 1914 (Çallı) Kuşağı, Birleşmiş Ressamlar ve Heykeltıraşlar Derneği, D Grubu, Yeniler Grubu ve Onlar Grubunun sanat anlayışları açıklanarak önemli temsilcileri ve eserleri tanıtılır.

10.1.3.3. Çağdaş Türk ressamlarını ve eserlerini tanır.

Mihri Müşfik, Hale Asaf, Turgut Zaim, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Zeki Faik İzer, Ferruh Başağa, Burhan Doğançay, Neşe Erdok, Şükriye Dikmen, Sabri Berkel, Nuri İyem, Turan Erol, Ahmet Yakupoğlu ve Süleyman Saim Tekcan'ın eserlerinden örneklerle sanatsal üslupları hakkında bilgi verilir.

10.1.3.4. 1950 sonrası Türk resminde bireysel eğilimlerin oluşmasındaki etkenleri açıklar.

1950 öncesinde çok partili sisteme geçiş, 2. Dünya Savaşı'nın sona ermesiyle sanatçı ve eser bağlamında Battya giriş çıkışların serbest bırakılması gibi etkenlerin, öz güür bir ortam oluşturduğu ve sanatçıları bireysel eğilimlere yönlendirdiği vurgulanır.

10.1.3.5. Türk resminde, İstilâl Savaşı'nı konu alan ressamı ve bu ressamın eserlerini tanıtır.

Resimlerle “ Atatürk ve Kurtuluş Savaşı” Feyhaman Duran, İbrahim Çallı, Namık İsmail, Nazmi Ziya Güran, Refik Epikman tarafından yapılmış “Atatürk Kurtuluş Savaşı” konulu resimler sınıfa getirilerek “Atatürk ve İstilâl Savaşı” resimleri sergisi düzenlenir ya da slayt gösterisi şeklinde öğrencilere sunulur.

10.2. KÜLTÜREL MİRAS

10.2.1. Müzelerde İnceleme ve Uygulama II

10.2.1.1. Bulunduğu ildeki tarihî yöreleri ve tarihî eserleri tanıtır.

10.2.1.2. Ülkemizdeki müzeleri tanıtır.

Anadolu Medeniyetleri Müzesi, Gaziantep ve Hatay Mozaik Müzeleri, İstanbul Modern, Ankara Devlet Resim Heykel Müzesi, Ankara Etnografya Müzesi, İstanbul Arkeoloji Müzesi, İstanbul İslam Sanatları Müzesi ve kendi çevresindeki bir müze hakkında bilgi verilir. Çevre ve okul imkânları uygun ise müze gezileri ve müzede sanatsal çalışmalar yapılması veya sınıf ortamında sanal müze ziyaretleri gerçekleştirilerek uygulama çalışması sağlanır.

10.2.1.3. Müze ve sanat galerileri aracılığı ile farklı kültürleri tanıtır.

Kültürel çeşitliliğin bir zenginlik olduğu vurgulanarak farklı kültürel değerlere saygılı olunmasının gerekliliği hatırlatılır.

10.3. GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

10.3.1. Desen Çalışmaları II

10.3.1.1. İnsan figürünü konu alan sanat eserlerini inceler.

10.3.1.2. Ölçü ve oranı kullanarak insan figürlü kompozisyon yapar.

10.3.1.3. İnsan figüründe rakursi görünümün farkına varır.

10.3.1.4. Kompozisyonda mekân-figür ilişkisini kurar.

10.3.2 Renkli Resim Uygulamaları II

10.3.2.1. Sanatçı eserlerinden renkli resim tekniklerini tanıtır.

Pastel boya tekniği, suluboya tekniği, guaj boya tekniği ve kolaj tekniği ile çalışan sanatçılara ait eser örneklerinin incelenmesi sağlanarak teknik özelliklerin farklılıkları vurgulanır.

10.3.2.2. Renkli resim tekniklerinden herhangi biri ile özgün çalışmalar yapar.

10.3.2.3. Resim çalışmalarında sanatsal düzenleme ilkelerini kullanır.

10.3.3. Üç Boyutlu Çalışmalar

10.3.3.1. Heykel ve kabartma (rölyef) arasındaki farkı açıklar.

a) Görsellerden yararlanarak Sivas Divriği Ulu Camii'nin taç kapılarının incelenmesinin yanı sıra tarihsel bir değeri olan dinî bir yapıya ait kabartmaların incelenmesi sağlanır.

b) İlhan Koman'ın “Akdeniz Heykeli” (1980) isimli eserinin yanı sıra bulunduğu çevredeki bir heykelin incelenmesi sağlanır.

10.3.3.2. Farklı malzemelerle üç boyutlu çalışmalar yapar.

Öğrencilerde çevre bilinci oluşturmak amacıyla çalışmalarında hazır malzeme yerine özellikle atık malzeme kullanmaları istenir.

10.3.3.3. Üç boyutlu çalışmalarında sanatsal düzenleme ilkelerini uygular.

Sorumluluk kazanmalarını sağlamak amacıyla öğrencilerin, çalışma bitiminde çevresel temizliklerini kendilerinin yapmaları gerektiği vurgulanır.

11. SINIF

11.1. SANAT ELEŞTRİSİ VE ESTETİK

11.1.1. Batı Resim Sanatına Genel Bakış

11.1.1.1. Modernizm öncesi Batı resim sanatının gelişimini açıklar.

a) *Gotik dönemin daha çok mimaride gelişme gösterdiği vurgulanır.*

b) *Rönesans dönemi resminin özellikleri üzerinde durulur. Dönemin önde gelen ressamlarından Leonardo da Vinci, Michelangelo ve Raffaello Sanzio'nun eserlerinin incelenmesi sağlanır.*

c) *Barok dönemi resminin özellikleri üzerinde durulur. Dönemin önde gelen ressamlarından Rembrandt, Rubens ve Diego Velazquez'in eserlerinin incelenmesi sağlanır.*

ç) *Neoklasik dönem resminin özellikleri üzerinde durulur. Dönemin en önemli temsilcilerinden Jacques Louis David'in eserlerinin incelenmesi sağlanır.*

d) *Romantizm sanat akımının, bazı kaynaklarda modernizmin başlangıcı bazı kaynaklarda ise modern dönem öncesine ait olduğu belirtilerek kısaca akımın özellikleri üzerinde durulur. Akımın önde gelen temsilcilerinden William Turner'in eser örneklerine yer verilir.*

11.1.2. Modern Sanat Akımları

11.1.2.1. Modern sanat akımlarının ortaya çıkış nedenlerini açıklar.

11.1.2.2. Modern sanat akımlarının özelliklerini örneklerle açıklar.

Fovizm, empresyonizm, kübizm, fütürizm, dadaizm, sürrealizm, soyut sanat ve soyut ekspresyonizmin öz ve biçimsel özellikleri örnekler üzerinden açıklanır.

11.1.2.3. Modern sanat akımlarının temsilcilerini tanıır.

a) *Andre Derain, Earnst Ludvig Kirshner, Pablo Picasso, Giacoma Balla, Hans Arp, Salvador Dali, Vassily Kandinsky, Jackson Pollock.*

b) *Türk Dili ve Edebiyatı Dersi ile ilişkilendirilir.*

11.1.3. Geleneksel Türk Sanatları II

11.1.3.1. Geleneksel Türk sanatlarının öz ve biçim özelliklerinden yararlanan Batılı sanatçıları ve eserlerini tanıır.

Geleneksel Türk sanatlarından hat, minyatür, ebru, halı, kilim sanatının; Rudolph Ernst, Gustav Klimt, Henry Matisse, Paul Klee, Wassily Kandinsky, Piet Mondrian ve Jackson Pollock'un eserleri üzerindeki etkilerinin belirlenmesi sağlanır.

11.2. KÜLTÜREL MİRAS

11.2.1. Müzelerde İnceleme ve Uygulama III

11.2.1.1. Atatürk'ün müzelerimizin kurulmasındaki katkılarını açıklar.

11.2.1.2. Müzelerin eğitimsel işlevlerini analiz eder.

a) *Müze eğitimin yalnızca müze ziyaretinden ibaret olmadığı vurgulanarak ziyaret öncesinde müze ve müzede sergilenen eserler/koleksiyonlar hakkında bilgi edinmeyi, ziyaret sırasında nesne, eser ve koleksiyonların dikkatle incelenmesini, onlara has özelliklerin belirlenmesini ve benzer nitelikte nesne veya eserlerin üretimine yönelik çalışmaları içeren çeşitli etkinlikler ile ziyaret sonrasında müzede kazanılan bilgi ve tecrübelerin derslerle ve gerçek yaşamla ilişkilendirilmesine yönelik faaliyetleri kapsadığı belirtilir.*

b) *Çevresel imkânlar dâhilinde müze eğitim faaliyetleri düzenlenir ya da sınıf ortamında sanal müze ziyareti yapımları sağlanır.*

11.2.1.3. Müze ve sanat galerilerindeki eserlerden faydalanarak özgün çalışmalar yapar.

11.3. GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME

11.3.1. Desen Çalışmaları III

- 11.3.1.1. Portrenin özelliklerini açıklar.
11.3.1.2. Karakteristik özellikleri vurgulayarak portre çizer.
11.3.1.3. Portre çizimlerinde ölçü ve oranı kullanır.
11.3.2. Grafik Sanatlar
11.3.2.1. Grafik sanatların çeşitlerini açıklar.
11.3.2.2. Grafik tasarımların günlük hayattaki etkilerini açıklar.
11.3.2.3. Tanıtım amaçlı grafik uygulamaları yapar.
Grafik tasarım çalışmalarında, okulun imkânları doğrultusunda bilgisayar kullanımı da teşvik edilmelidir.
11.3.3. Özgün Baskı Resim Çalışmaları
11.3.3.1. Özgün baskı resim tekniklerini tanıır.
11.3.3.2. Özgün baskı resim malzemelerini tanıır.
11.3.3.3. Özgün baskı resim tekniklerini çalışmalarında uygular.
Okulun imkânları doğrultusunda ağaç baskı gibi geleneksel baskı tekniklerinin yanı sıra kolay biçimlendirilen çeşitli hazır malzemeler de kullanılabilir.
11.3.4. Renkli Resim Uygulamaları III
11.3.4.1. Akrilik boya resim tekniğinde kullanılan araç gereçleri tanıır.
11.3.4.2. Çalışmalarında akrilik boya tekniğini uygular.
11.3.4.3. Akrilik boya tekniği ile geleneksel Türk minyatür sanatının renk ve biçim özelliklerinden yararlanarak özgün çalışmalar yapar.
12. SINIF
12.1. SANAT ELEŞTRİSİ VE ESTETİK
12.1.1. Çağdaş Sanat (Günümüz Sanatı)
12.1.1.1. Postmodern sanatın genel özelliklerini açıklar.
Postmodern sanat ve modern sanat arasındaki farkların incelenmesi sağlanır.
12.1.1.2. modern ve postmodern dönem sanatsal çalışmalar ve sanatçılar hakkında bilgi sahibi olur.
a) *Bienaller (İstanbul Bienali)*
b) *Batı sanatından Marcel Duchamp, Anish Kapoor (Postmodern) ve Paul Cezanne, Richard Serra'nın (Modern); Türk Sanatından Burhan Doğançay (Postmodern) ve Nurullah Berk (Modern) vb. eserleri tanıtılarak ait oldukları dönemin (anlayış) özellikleri üzerinde durulur.*
12.1.1.3. Günümüz sanatını teknolojik gelişmeler doğrultusunda değerlendirir.
12.2. KÜLTÜREL MİRAS
12.2.2. Müzelerde İnceleme ve Uygulama IV
12.2.2.1. Dünyaca ünlü müzeleri tanıır.
12.2.2.2. Yurt dışındaki müzelerde bulunan kültürel mirasımız tanıır.
Almanya'da bulunan İslam Eserleri Müzesi ve Bergama Müzesi vb.
12.2.2.3. Müze ve sanat galerilerinin kültürel bağların kurulmasındaki rolünü açıklar.
12.2.2.4. Müze ve sanat galerileri ile ilgili yazılı ve görsel kaynakları sergiler.
Öğrencilerin müze ve sanat galerileri ile ilgili araştırma yapmaları, elde ettikleri bilgilerden yararlanarak müze ve sanat galerilerini tanıtan web sayfası, broşür, okul gazetesi, poster ya da tanıtım sunumları oluşturmaları ve sunmaları sağlanır.
12.2.2.5. Sanal Müze ziyaretleri yapmaları sağlanır.
12.3. GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME
12.3.1. Desen Çalışmaları IV
12.3.1.1. Çoklu figür çalışmaları yapar.
12.3.1.2. Kompozisyonlarında nesne mekân-figür ilişkisini kurar.

12.3.2. Karikatür Sanatı

12.3.2.1. Karikatürün özelliklerini açıklar.

Biçimsel özelliklerin yanı sıra ironi, hiciv kavramları üzerinde durulur.

12.3.2.2. Mizahın kültürümüzdeki yerini örneklerle açıklar.

12.3.2.3. Verilen bir konuyu mizah anlayışı içinde karikatürize eder.

12.3.3. Fotoğraf Sanatı

12.3.3.1. Fotoğrafın oluşum sürecini açıklar.

12.3.3.2. Tarihsel süreç içerisinde fotoğraf sanatında kullanılan araç gereç ve malzemeleri tanır.

12.3.3.3. Fotoğraf sanatının ünlü ustalarını ve eserlerini tanır.

Ara Güler, Şakir Eczacıbaşı, Sıtkı Fırat, Naciye Suman, Hannah Collins vb. fotoğraf sanatçıları ve eserleri tanıtılır.

12.3.3.4. Fotoğraf sanatı eserlerini sanatın öğeleri, ilkeleri ve içerik açısından analiz eder.

12.3.3.5. Kompozisyon kurallarını dikkate alarak fotoğraf çekimi yapar.

Öğrencinin ekonomik koşulları dikkate alınarak fotoğraf makinesi, tablet bilgisayar veya cep telefonu gibi teknolojik aletlerle fotoğraf çekimi yapması sağlanır. Dijital fotoğrafçılıkla ilgili açıklamalar yapılır.

12.3.4. Renkli Resim Uygulamaları IV

12.3.4.1. Soyut ve figüratif resmin farklarını açıklar.

12.3.4.2. Ebru tekniği ile soyut uygulamalar yapar.

Öğrencilerin ebru uygulaması yapmaları sağlanarak özellikle soyut ekspresyonizm ile ebru sanatının etkileşimi ve benzerlikleri vurgulanır.

12.3.5. Tekstil Tasarım

12.3.5.1. Yaşadığı çevreden tekstil tasarımına ait motifler gösterir.

12.3.5.2. Geleneksel Türk motiflerinden esinlenerek özgün tekstil tasarımları yapar.

12.3.6. Endüstri Ürünleri Tasarımı

12.3.6.1. Sanatsal tasarım ve endüstriyel tasarım arasındaki farkları açıklar.

12.3.6.2. Endüstri ürünleri tasarımının özelliklerini açıklar.

12.3.6.3. Endüstri ürünleri için özgün bir boyutlu tasarımlar yapar.